

PATVIRTINA
Vilniaus Verkių mokyklos-daugiafunkcio
centro direktoriaus 2025 m. liepos 28 d.
įsakymu Nr. V-95

PRITARTA
Vilniaus miesto savivaldybės ikimokyklinio
ugdymo skyriaus vedėjo 2025 m. liepos 24 d.
įsakymu Nr. A-15-1491/25

VILNIAUS VERKIŲ MOKYKLOS-DAUGIAFUNKCIO CENTRO IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vilniaus Verkių mokyklos-daugiafunkcio centro (toliau - Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo gairėmis, parengtomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142, Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašu, parengtu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro ir patvirtintu 2024 m. vasario 5 d. Nr. V- 131, universalaus dizaino mokymuisi (UDM) principais, taip pat aktualiais teisės aktais ir Mokyklos nuostatais. Atsižvelgiama į vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, raidos ypatumus, ugdymo(si) galimybes ir emocinės gerovės užtikrinimą.

Programos paskirtis – sudaryti prielaidas vaikų visapusiškai raidai ir įtraukčiai, užtikrinant jų dalyvavimą ugdymo procese ir mokymosi tęstinumą. Ugdymas grindžiamas vaiko asmeninių galių atskleidimu, emociniu saugumu ir aktyviu įsitraukimu į bendruomeninį gyvenimą.

Ugdymo teorinė prieiga

Universalus dizainas mokymuisi (UDM). Mokykloje UDM principai taikomi kaip esminė ugdymo organizavimo nuostata. Ugdymas planuojamas iš anksto taip, kad veiklos, priemonės ir aplinka būtų prieinamos visiems vaikams – be būtinybės papildomai pritaikyti jas vėliau.

Pagrindiniai principai:

- informacijos pateikimas įvairiomis formomis (vaizdais, garsais, jutiminėmis patirtimis),
- skirtingų atsako būdų priėmimas (gestais, daiktais, žvilgsniu),
- aplinkos struktūravimas pagal sensorinius, komunikacinius ir motorinius poreikius.

UDM padeda vaikams su specialiaisiais ugdymosi poreikiais jaustis pilnaverčiais ugdymo proceso dalyviais, o ne prisitaikančiais prie sistemos.

Biheviorizmas (elgesio formavimo teorija). Biheviorizmo taikymas Mokykloje padeda kurti nuspėjamą, aiškią ir emocinį saugumą užtikrinančią ugdymo aplinką. Tai svarbu dirbant su vaikais, turinčiais elgesio, dėmesio, kalbos ar emocijų sunkumų bei autizmo spektro sutrikimą.

Taikomi principai:

- aiški dienotvarkė, kurioje naudojamos vizualinės priemonės, padedančios vaikui suprasti, kas vyksta dabar ir kas bus vėliau

- vaiko elgesio stiprinimas padėkomis, paskatinimais ar mėgstama veikla,
- alternatyvų siūlymas vietoje nepageidaujamo elgesio,
- aiko elgesys nuosekliai stebimas ir aptariamas komandoje.

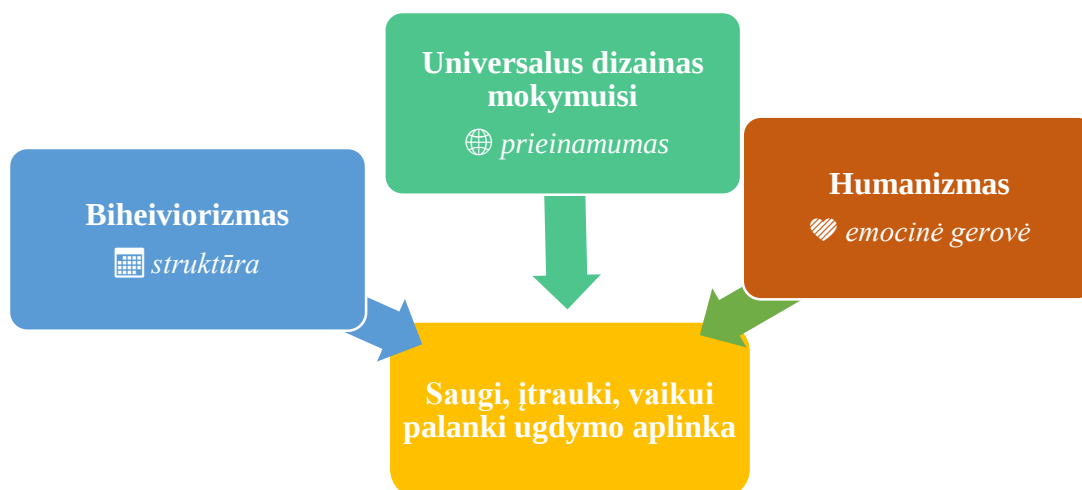
Elgesio ugdymo principai padeda vaikui jaustis saugiai ir suprasti, ko tikėtis kasdienėje veikloje.

Humanistinė teorija. Mokykloje ugdymas grindžiamas ne tik prieinamumu ar struktūra, bet ir pagarba vaiko orumui, jo vidinei motyvacijai bei emocinei gerovei. Šios vertybės atspindi humanistinės teorijos esmę.

Humanistinė prieiga padeda:

- laikyti vaiką vertingą, savitai besivystančia asmenybe, turinčia teisę būti išgirsta,
- kurti šiltą, palaikančią ugdymo aplinką, kurioje vaikas jaučiasi saugus ir priimtas,
- skatinti vaiko saviraišką ir savarankiškumą ne per reikalavimus, o per santykį.

Humanistinė teorija įtvirtina požiūrį, kad mokymasis įvyksta tik tuomet, kai patenkinti vaiko emociniai ir socialiniai poreikiai, o santykis su mokytoju yra grįstas pasitikėjimu ir priėmimu.

1 pav. Teorijų dermė Mokykloje.

Ugdymas Mokykloje grindžiamas universalaus dizaino, biheiviorizmo ir humanistinės teorijos principais, kurie leidžia kurti prieinamą, struktūruotą ir emociškai saugią aplinką. Ši teorinė dermė užtikrina, kad kiekvienas vaikas gali prasmingai dalyvauti ugdymo procese ir augti pagal savo galimybes.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymąsi

Mokykloje kiekvienas vaikas suvokiamas kaip unikali, individualų mokymosi kelią turinti asmenybė, kuriai reikalingos lanksčios, diferencijuotos ir pritaikytos ugdymo galimybės. Vaikas nėra laikomas pasyviu informacijos gavėju – jis yra aktyvus ugdymo(si) proceso dalyvis, kuriam būtina aplinka, palaikanti jo saviraišką, pasirinkimą ir emocinę gerovę.

Ugdymas vyksta tik tada, kai patenkinti esminiai vaiko poreikiai: fizinis ir emocinis saugumas, aiški struktūra, santykis su mokytoju, priėmimas ir nuspėjamumas. Todėl mokykloje kuriama palaikanti ir aiškiai organizuota aplinka: naudojamos vizualinės dienotvarkės, sensoriniai pagalbos įrankiai, nuoseklus suaugusiojo buvimas ir empatinis reagavimas į vaiko būsenas.

Mokytojas šioje sistemoje atlieka palydovo vaidmenį – jis stebi, palaiko, padeda vaikui suvokti emocijas ir palaipsniui plėtoja vaiko galimybes, nespausdamas, bet skatindamas. Ugdymas nėra fiksuotas – jis nuolat adaptuojamas pagal vaiko emocinę būseną, įsitraukimo lygį ir gebėjimus.

Mokykloje mokymasis suprantamas kaip procesas, orientuotas į vaiko patirtį, jo santykį su aplinka ir autentišką pasaulio pažinimą. Vertinama ne tai, kiek vaikas atitinka normatyvą, bet kiek jis pažengė asmeniškai – remiantis savo galimybėmis, jėgomis ir vidiniu tempu.

Ugdymąsi grindžiančios vertybės

Mokykla remiasi pamatinėmis vertybėmis, kurios padeda sukurti ugdymo aplinką, kurioje kiekvienas vaikas yra gerbiamas, palaikomas ir skatinamas tobulėti pagal savo galias. Šios vertybės įgyvendinamos per kasdienį ugdymo procesą, siekiant užtikrinti visapusišką vaikų vystymąsi, emocinę gerovę ir integraciją į bendruomenę.

- *Vaiko orumas.* Kiekvienas vaikas laikomas lygiaverte asmenybe, verta pagarbos, priėmimo ir saugios aplinkos – nepriklausomai nuo jo kalbos, elgesio, gebėjimų ar sveikatos būklės. Vaiko orumas Mokykloje gerbiamas visose situacijose: kai vaikas atsisako veiklos, negali įvardyti jausmų ar elgiasi nestandartiškai. Jam leidžiama būti savimi, o ne taikytis prie normatyvų.

- *Vaiko gerovė.* Vaiko gerovė suprantama kaip fizinė, emocinė, psichologinė ir socialinė sauga – būtina ugdymosi sąlyga. Vaikams kuriama stabili, raminanti ir nuspėjama ugdymo aplinka, padedanti įsitvirtinti rutinoje, suprasti struktūrą ir patirti džiaugsmą. Emocinė būsena vertinama kaip lygiavertė pažintinei raidai.

- *Saviraiškos laisvė.* Kiekvienas vaikas turi teisę laisvai reikšti mintis, emocijas ir poreikius – net jei tai vyksta netradicinėmis formomis: per judesį, garsą, tylą ar simbolius. Mokykloje skatinama įvairi raiška: meninė kūryba, muzika, judesys, patyriminės veiklos ir alternatyvios komunikacijos priemonės (PECS, gestai, simboliai).

- *Lygiavertis dalyvavimas.* Visi vaikai, nepriklausomai nuo jų poreikių, turi teisę būti įtraukti į ugdymo procesą. Veiklos planuojamos taip, kad kiekvienas vaikas galėtų dalyvauti pagal savo galias: vienas konstruoja, kitas stebi, trečias liečia – bet visi yra aktyvūs proceso dalyviai.

- *Lygiateisiškumas ir teisingumas.* Visi vaikai turi vienodas teises į ugdymą, o pagalba teikiama diferencijuotai – pagal individualius poreikius. Mokykloje teisingumas reiškia pritaikytas ugdymo priemones ir sąlygas, kurios užtikrina lygiavertį dalyvavimą. Siekiama mažinti diskriminacijos riziką, užtikrinti vaiko teisių apsaugą ir atstovavimą kiekvienoje ugdymo situacijoje.

- *Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei.* Šios vertybės įgyvendinamos per kasdienį bendravimą, sprendimų priėmimą ir bendruomenės kultūrą. Vaikams sudaromos sąlygos būti matomiems, išgirstiems ir priimtiems, nepriklausomai nuo jų kalbėjimo būdo, elgesio ar negalios.

- *Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas.* Vertybės ugdomos per vaikų įtraukimą į bendras veiklas, grupinius sprendimus ir atsakomybę už bendrą aplinką. Vaikai skatinami reikšti nuomonę, bendradarbiauti, mokytis priimti kitus ir būti aktyviais grupės nariais.

- *Kultūrinis tapatumas.* Kultūrinis tapatumas ugdomas padedant vaikui atpažinti ir vertinti savo šeimos, kalbos, tradicijų bei vietos kultūros ypatumus. Taip pat skatinamas atvirumas kitų kultūrų raiškai ir tarpkultūrinė tolerancija.

- *Asmeninė pažanga.* Kiekvienas mokinys mokosi pagal savo galimybes, o mokykla sudaro sąlygas siekti kuo aukštesnių rezultatų ir augti kaip asmenybei.

- *Kūrybiškumas ir veiklumas.* Skatinamas mokinių smalsumas, idėjų ieškojimas, kūrybinis mąstymas ir aktyvus problemų sprendimas.

- *Darna su aplinka ir žmonėmis.* Mokykla padeda ugdyti vaikų supratimą apie tvarią gyvenseną – kaip atsakingai elgtis su gamta ir kitais žmonėmis.

- *Sveika gyvensena.* Skatinamas fizinis aktyvumas, sveika mityba, saugus elgesys ir emocinė gerovė.

Vaikų poreikiai

Didelis dėmesys skiriamas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

- *Žaidimo poreikis.* Žaidimas yra pagrindinė vaikų ugdymosi forma, leidžianti jiems natūraliai pažinti aplinką, reikšti emocijas ir ugdyti svarbius gebėjimus. Vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, žaidimas taip pat atlieka terapinę funkciją – padeda lavinti socialinius ir komunikacinius įgūdžius. Mokykloje žaidimas integruojamas į kasdienį ugdymo procesą, taikant struktūruotus sensomotorinius, modeliuojamus ir simbolinius žaidimus, prireikus – individualizuotus žaidimo scenarijus.

- *Saugumo poreikis.* Fizinis, emocinis ir socialinis saugumas – būtina sąlyga veiksmingam ugdymuisi. Vaikams su specialiaisiais ugdymosi poreikiais dažnai būdingas padidėjęs jautrumas aplinkos pokyčiams, garsams ar socialinėms situacijoms. Mokykloje saugumo jausmas kuriamas per nuoseklią dienotvarkę, vizualinę struktūrą, stabilius santykius su tais pačiais mokytojais bei individualų emocinių reakcijų atpažinimą ir atliepimą.

- *Draugysčių poreikis.* Vaikai, nepriklausomai nuo komunikacijos gebėjimų, siekia priklausyti grupei ir užmegzti ryšius su bendraamžiais. Mokykloje draugiškumas skatinamas mažose grupėse per kryptingai organizuojamas bendras veiklas, socialinių situacijų modeliavimą, emocijų atpažinimą ir tikslingą mokytojų bei mokinio padėjėjų paramą tarpusavio sąveikai stiprinti.

- *Komunikavimo poreikis.* Komunikacija yra esminė vaiko saviraiškos ir dalyvavimo ugdymo procese sąlyga. Vaikams, patiriantiems kalbos ar bendravimo sunkumų, užtikrinamos alternatyvios komunikacijos priemonės: PECS kortelės, paveikslėlių simboliai, gestai, mimika, intonacija, technologinės priemonės. Mokykloje siekiama, kad kiekvienas vaikas būtų suprastas ir turėtų galimybę aktyviai dalyvauti dialoge.

- *Pažinimo džiaugsmo poreikis.* Vaikai natūraliai siekia tyrinėti pasaulį per pojūčius, judesį, kūrybines veiklas, veiklas lauke ir bandymus. Mokykloje pažinimo procesas grindžiamas patyrimu, o svarbiausiu rezultatu laikoma vaiko vidinė patirtis, kuri plečia jo pasaulio suvokimą ir stiprina motyvaciją mokytis.

- *Kūrybinės saviraiškos poreikis.* Kūryba suprantama kaip plati saviraiškos forma, apimanti ne tik dailės ar muzikos veiklas, bet ir judesį, garsus, kvapus, medžiagų tyrinėjimą. Mokykloje vaikui suteikiama galimybė kurti įvairiomis formomis ir būti vertinamam pagal įsitraukimą, o ne pagal galutinį rezultatą.

- *Unikalūs ir specialieji poreikiai.* Vaikams su specialiaisiais ugdymosi poreikiais dažnai būdingas sensorinis jautrumas, motoriniai sunkumai, poreikis aiškiai struktūruotai aplinkai, alternatyvioms komunikacijos formoms, emocinei paramai, individualiam tempui bei nestandartiniam

mokymosi būdams. mokykloje šie poreikiai sistemingai atliepiami per individualius ugdymo planus, švietimo pagalbos specialistų komandą (logopedai, specialieji pedagogai, psichologai), sensorinę įrangą, struktūrizuotą aplinką ir mokytojų lankstumą.

Tik tada, kai yra atliepti pagrindiniai vaiko poreikiai – saugumo, žaidimo, bendravimo ir savasties priėmimo – sudaromos prielaidos kokybiškam mokymuisi ir asmeninei raidai. Mokykloje mokymasis vyksta natūraliai, pasitelkiant vaikui artimą patirtį, ryšį su aplinka ir autentišką pasaulio pažinimo būdą.

Tėvų (globėjų) ir bendruomenės poreikiai

Mokykloje tėvai (globėjai) laikomi visaverčiais ugdymo proceso partneriais, aktyviai įtraukiamais į sprendimų priėmimą, ugdymo turinio planavimą bei vaiko pažangos aptarimus. Mokykla reaguoja į šeimų poreikius – informacijos, aiškumo, emocinio palaikymo bei lankstaus įsitraukimo.

Tėvams reguliariai teikiamas grįžtamasis ryšys apie vaiko pažangą, ugdymo eigą ir specialistų rekomendacijas suprantama kalba. Emocinis palaikymas užtikrinamas per jautrų bendravimą, psichologo ir socialinio pedagogo paramą, atvirus individualius susitikimus.

Bendradarbiavimo formos derinamos prie šeimos galimybių: organizuojami nuotoliniai ir gyvi pokalbiai, naudojamos įvairios informavimo priemonės (žinutės, elektroninis dienynas, susitikimai, informaciniai lankstinukai). Skatinamas tėvų dalyvavimas šventėse, projektinėse veiklose, refleksijose, stiprinant bendruomeniškumą.

Bendradarbiavimas grindžiamas šiais principais:

- šeima yra sprendimų dėl vaiko ugdymo lygiavertė dalyvė,
- šeimos įtraukimas apima visą šeimos struktūrą,
- gerbiami individualūs skirtumai ir kultūrinė įvairovė,
- kiekviena šeima turi stiprybių, kurias galima atpažinti ir stiprinti,
- šeima yra svarbus informacijos apie vaiką šaltinis.

Šis pasitikėjimu, pagarba ir partneryste grindžiamas ryšys su šeima leidžia kurti įtraukų, vaiko raidą palaikančių ugdymo procesą.

Regiono ypatumai

Mokykla įsikūrusi Vilniaus mieste, Verkių mikrorajone – gamtos ir kultūros paveldo apsuptyje, netoli Neries upės ir Verkių regioninio parko. Toks geografinis kontekstas sudaro palankias sąlygas ugdymo procesui lauke: organizuojamos pažintinės išvykos, taikomas gamtinės aplinkos integravimas į STEAM ugdymą, ugdomas ekologinis sąmoningumas ir emocinis ryšys su aplinka. Mokyklos teritorijoje

įrengtos įvairios edukacinės erdvės, kurios aktyviai pasitelkiamos ugdymui lauke ir vaikų patirtiniam mokymuisi.

Mokyklos savitumas

Mokykla – specializuota švietimo įstaiga, ugdanti įvairių gebėjimų vaikus, turinčius intelekto, kompleksinių ar raidos sutrikimų. Mokykloje veikia mišri ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupė (4–7 metų vaikams, 6 vietos grupėje), kurioje taikomas į vaiką orientuotas, struktūruotas ir įtraukų ugdymą užtikrinantis modelis.

Mokykla pasižymi saugia, nuspėjama ir sensorinei įvairovei pritaikyta aplinka. Ugdymas grindžiamas visuminio mokymo(si), universalaus dizaino mokymuisi (UDM) ir patirtinio mokymosi principais.

Mokykloje stiprinamos šios ugdymo kryptys:

- nuolatinis tobulėjimas;
- struktūruotas ugdymas;
- patirtinis mokymas;
- ugdymas karjerai;
- kinestetinis mokymas;
- sporto ir sveikatinimo veiklos;
- meninė veikla.

Vaikų saviraiškai, sensorinei integracijai ir socialinių įgūdžių lavinimui taikomos netradicinės praktikos: dailės, muzikos, šokio ir judesio, relaksacijos, žaidimo, gyvūnų pažinimo bei multisensoriniai užsiėmimai.

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo prioritetai:

- kiekvieno vaiko pažanga – orientacija į individualius gebėjimus, tempą ir mokymosi sėkmės patirtį;
- įtrauktis ir pagarba įvairovei – visų vaikų dalyvavimas bendrose veiklose, atliepiant jų komunikacijos, elgesio ar pojūčių ypatumus;
- saugi ir tyrinėjimui palanki aplinka – aiški struktūra, vizualinė dienotvarkė, emocinė parama ir ugdymas per autentišką patirtį.

Mokykloje laikomasi vertybiškai kryptingo, veiksmingo, kontekstualaus, tikslingo ir visapusiško ugdymo principų, siekiant sukurti individualius vaiko poreikius atitinkančią ugdymo(si) aplinką bei nuoseklų pažangos kelią.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa rengiama vadovaujantis pagrindiniais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

1. *Žaismės principas*. Žaidimas yra pagrindinė ugdymosi forma Mokykloje, grindžiama tiek vaiko spontaniškumu, tiek pedagoginiu tikslingumu. Žaidimo veiklos planuojamos individualizuotai, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko gebėjimus, raidos ypatumus ir ugdymosi poreikius. Pasitelkiamos įvairios žaidimo formos – sensorinės, manipuliacinės, socialinės, vaidmeninės – o vaikams, turintiems komunikacijos sunkumų, taikomos papildomos vaizdinės, gestinės ar alternatyvios komunikacijos priemonės, užtikrinančios visavertį dalyvavimą.

2. *Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas*. Ugdymas planuojamas atsižvelgiant į individualų kiekvieno vaiko raidos lygį, mokymosi tempą ir asmenines galimybes. Vertinant pažangą, vadovaujamosi ne normatyviniais lūkesčiais, o realiai pasiektais rezultatais, remiantis vaiko turimais ištekliais. Mokytojai ugdymo procesą grindžia nuolatine stebėseną, švietimo pagalbos specialistų rekomendacijomis ir užtikrina, kad vaikui nebūtų keliami jo galimybių neatitinkantys raidos ar pažinimo reikalavimai.

3. *Įtraukties principas*. Mokykloje visi vaikai, nepriklausomai nuo jų gebėjimų ar negalios, ugdomi kartu, dalyvaujant bendrose veiklose. Siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko įsitraukimą, taikomi universalus dizaino mokymuisi (UDM) principai – veiklos, priemonės ir aplinka iš anksto planuojamos taip, kad būtų prieinamos visiems vaikams. Esminis tikslas – ne tik fizinis buvimas grupėje, bet visavertis dalyvavimas ir įsitraukimas į ugdymo procesą.

4. *Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas*. Ugdymo procesas apima ne tik suplanuotas veiklas, bet ir kasdienės rutinos momentus – rengimąsi, valgymą, higienos veiksmus. Šios situacijos sąmoningai pasitelkiamos kaip galimybė ugdyti vaikų savarankiškumą, atsakomybę, socialinius, kalbinius bei savitvarkos įgūdžius, aktyviai dalyvaujant mokytojui ir mokinio padėjėjui.

5. *Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas*. Mokykloje ugdymas organizuojamas lėtai ir apgalvotai, sudarant sąlygas vaikui stebėti, tyrinėti ir gilintis savo tempu. Tai ypač svarbu vaikams, kuriems reikalingas ilgesnis laikas suvokti aplinką, suprasti užduotį ar įsitraukti į veiklą. Mokytojai gerbia individualų mokymosi tempą – suteikia erdvės pasirinkimui ir veiklos užbaigimui, netrikdydami natūralaus vaiko įsitraukimo.

6. *Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.* Mokytojas ugdymo procese veikia kaip aktyvus bendradarbis – jis ne tik stebi ar teikia nurodymus, bet tiesiogiai dalyvauja vaiko veikloje: žaidžia, tyrinėja, padeda. Toks artimas, palaikantis santykis ypač reikšmingas vaikams, kuriems sudėtinga užmegzti kontaktą ar išreikšti savo poreikius verbaline forma.

7. *Reflektyvaus ugdymo(si) principas.* Ugdymo procese svarbus ne tik veiklos turinys, bet ir patirties refleksija. Vaikams padedama įsivardyti patirtus jausmus, atpažinti sėkmės momentus bei patirtus sunkumus. Mokytojai sistemingai reflektuoja ugdymo veiklas, vertina jų poveikį, priima grįžtamąjį ryšį iš kolegų, specialistų ir tėvų, o tai sudaro prielaidas nuolatiniam ugdymo proceso tobulinimui.

8. *Kontekstualumo principas.* Ugdymo veiklos ir turinys Mokykloje formuojami atsižvelgiant į vaikų gyvenimo kontekstą – metų laikų kaitą, asmeninę patirtį ir grupės aktualijas. Į ugdymo procesą integruojamos mėnesių temos, grįstos darnaus vystymosi tikslais, sudarant sąlygas vaikams natūraliai sieti asmeninį pasaulio suvokimą su aplinkos pažinimu ir vertybinėmis nuostatomis.

9. *Integralumo principas.* Vaiko raida yra holistinė – ugdymas vyksta ne atskirų sričių fragmentais, o integruotai, apimant visas kompetencijų sritis vienoje veikloje. Veikdami vaikai vienu metu kalba, juda, kuria, mąsto ir sąveikauja, o ugdymo procese natūraliai persipina meniniai, pažintiniai, socialiniai bei fiziniai elementai.

10. *Sociokultūrinio kryptingumo principas.* Mokykloje vertybinis ir pilietinis ugdymas integruojamas per valstybinių švenčių minėjimą, etnokultūrinių tradicijų puoselėjimą, ekologines temas, aplinkos pažinimą bei socialinių įgūdžių ugdymą. Ypatingas dėmesys skiriamas vaikų tarpusavio sąveikai – bendravimo, bendradarbiavimo ir socialinio elgesio modeliavimui, sudarant galimybes vaikams, įskaitant turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių, mokytis per bendrystės patirtį realiame socialiniame kontekste.

11. *Šeimos ir mokyklos partnerystės principas.* Mokykloje tėvai (globėjai) laikomi visaverčiais ugdymo(si) proceso partneriais – jie ne tik informuojami, bet ir įtraukiami į veiklas, konsultuojami, o jų nuomonė vertinama planuojant ugdymą. Nuolatinis grįžtamasis ryšys, individualūs susitikimai ir šeimos palaikymas yra svarbi ugdymo dalis.

III. IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

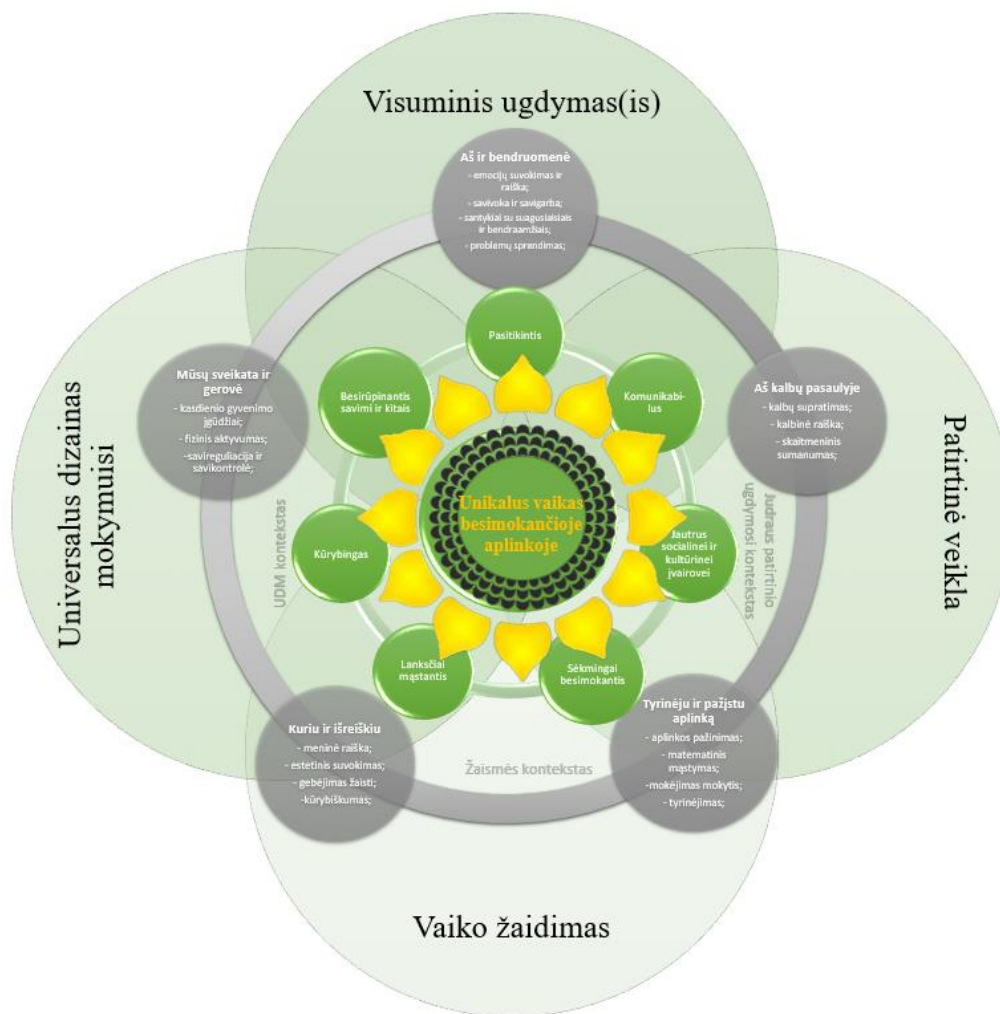
Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Mokykloje siekiama, kad kiekvienas vaikas patirtų sėkmę proceso metu, o ne tik gavus tam tikrą rezultatą. Programos tikslui pasiekti būtina įgyvendinti šiuos **uždavinius**:

1. Atpažinti ir įvertinti kiekvieno vaiko individualius gebėjimus bei ugdymosi poreikius, atsižvelgiant į jo raidos tarpsnį, asmenines ypatybes, sveikatos būklę ir sociokultūrinį kontekstą.
2. Organizuoti visuminį, vertybes ugdantį ugdymo(si) procesą, grindžiamą aktyvia mokytojo ir vaiko sąveika, siekiant prasmingos, įtraukios ir kiekvienam vaikui prieinamos veiklos.
3. Derinti suplanuotas mokytojo veiklas su spontaniška vaiko iniciatyva, taikant patirtinio mokymosi metodus – žaidimą, tyrinėjimą, veiklas lauke, pažintines išvykas.
4. Taikyti universalios dizaino mokymuisi (UDM) principus, užtikrinant, kad ugdymo turinys, aplinka ir priemonės būtų prieinamos visiems vaikams nuo pat planavimo pradžios, nepriklausomai nuo jų gebėjimų ar sutrikimų.
5. Sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui įvairiais būdais išreikšti pasiekimus ir pažangą, sistemingai fiksuojant, dokumentuojant ir aptariant juos su tėvais (globėjais) bei švietimo pagalbos specialistais.
6. Plėtoti pasitikėjimu, pagarba ir partneryste grįstą bendradarbiavimą su vaiko ugdymui svarbiais asmenimis – tėvais, specialistais, mokytojais – siekiant nuoseklaus ugdymo(si) tęstinumo ir kokybės.

Ugdymo(si) rezultatai

Mokyklos ugdymo tikslas – kurti sąlygas, leidžiančias kiekvienam vaikui su specialiaisiais ugdymosi poreikiais augti pagal savo galias ir unikalius gebėjimus, stiprinant pasitikėjimą savimi, mokant dalyvauti bendruomenės gyvenime, atsakingai veikti ir kūrybiškai išreikšti save.

2 pav. Mokyklos konceptualus ugdymo(si) modelis.

Koncepto ašis – **unikalus vaikas besimokančioje aplinkoje**. Kiekvienas Mokyklos mokinys yra savitas, turintis individualų pasaulio suvokimą, mokymosi tempą ir raiškos būdus. Ugdymo procesas organizuojamas taip, kad kiekvienas vaikas galėtų aktyviai dalyvauti, patirti sėkmę ir nuosekliai tobulėti.

Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualų ugdymosi tempą, gebėjimus ir poreikius, siekiama, kad vaikas ugdytųsi kaip:

- *Pasitikintis savimi*. Pasitikėjimas savimi formuojasi, kai vaikas jaučiasi priimtas, patiria sėkmę ir yra išgirstas – net jei savo mintis išreiškia kitaip: gestu, žvilgsniu ar simboliu. Mokykloje pasitikėjimas kuriamas per emocinį ryšį, aiškią struktūrą, skatinimą ir galimybę veikti pagal savo stiprybes.

- *Besirūpinantis savimi ir kitais*. Vaikas mokosi rūpintis asmeniniais daiktais, higiena, pasirinkimais bei atpažinti ir reaguoti į kitų poreikius – padėti, dalytis, pastebėti emocijas. Kasdienės

situacijos (valgymas, rengimasis, žaidimai) tikslingai pasitelkiamos savitvarkos ir bendruomeniškumo ugdymui.

- *Jautrus kultūrinei įvairovei.* Vaikai supažindinami su žmogaus įvairobe – kalba, judesiais, elgsena, emocijomis – ir mokomi tai priimti kaip natūralią bendruomenės dalį. Mokykloje puoselėjamas pagarbus požiūris į kalbų, tradicijų, elgesio, negalios įvairovę, stiprinamas priklausymo bendruomenei jausmas

- *Lanksčiai mąstantis.* Vaikas ugdomas atpažinti pokyčius, ieškoti alternatyvų, spręsti paprastas problemas ir prisitaikyti prie naujų situacijų. Tai ypač svarbu vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių – mokykloje lankstumas skatinamas per žaidimą, tyrinėjimą ir socialines situacijas.

- *Komunikabilus.* Ugdomi įvairūs komunikacijos būdai – žodiniai, gestiniai, vizualiniai ar tiesiog buvimas kartu. Mokykloje taikomos alternatyvios komunikacijos priemonės (PECS, nuotraukos, simboliai, socialinės istorijos), kad kiekvienas vaikas turėtų galimybę būti išklausytas ir suprastas.

- *Kūrybingas.* Kūryba suprantama plačiai – kaip saviraiškos forma, reagavimas į aplinką, naujų idėjų generavimas. Vaikams sudaromos sąlygos laisvai kurti pasitelkiant įvairias medžiagas, netradicines priemones, pasirinkimo ir improvizacijos galimybes.

- *Sėkmingai besimokantis.* Mokymasis grindžiamas vaiko patirtimi, pojūčiais ir įsitraukimu. Sėkmė suprantama ne kaip galutinis rezultatas, o kaip pažanga – net ir nedidelė, tačiau reikšminga. Vaikas jaučiasi saugus, matomas ir palaikomas.

Vaiko galios atsiskleidžia tuomet, kai ugdymas grindžiamas individualumu, o ne normatyviniais lūkesčiais – kai vaikas jaučiasi priimtas, vertinamas ir turi galimybę būti savimi.

Ugdymo ir pasiekimų sritys

Mokykloje ikimokyklinis ugdymas organizuojamas remiantis penkiomis ugdymo sritimis, kurios apima visus 18 vaikų pasiekimų sričių, nustatytų Ikimokyklinio ugdymo gairėse. Ugdymo turinys struktūruojamas taip, kad kiekviena veikla prisidėtų prie vertybinių nuostatų, žinių, supratimo ir gebėjimų plėtojimo, atliepiant vaikų su specialiaisiais ugdymosi poreikiais individualius ypatumus.

Visos ugdymo sritys įgyvendinamos pasitelkiant universalaus dizaino mokymuisi principus, patirtinio ugdymo kontekstus ir žaidimą, kuris mokykloje suprantamas kaip pagrindinė vaikų ugdymosi forma.

- „*Mūsų sveikata ir gerovė*“ apima fizinio aktyvumo, sveikos gyvensenos, savitvarkos, savireguliacijos ir saugumo ugdymą. Vaikai mokosi rūpintis savo kūnu, atpažinti pojūčius, formuoja sveikus įpročius.

- „*Aš ir bendruomenė*“ siekia ugdyti vaikų emocinį sąmoningumą, savivertę, gebėjimą bendrauti, kurti ryšius ir dalyvauti bendruomenės gyvenime. Lavinami socialiniai įgūdžiai ir savikontrolė.

- „*Aš kalbų pasaulyje*“ skirta žodinės ir nežodinės kalbos supratimui, kalbinės raiškos stiprinimui, komunikacijos įvairovės priėmimui bei kalbinės tapatybės ugdymui. Svarbiausia – kad kiekvienas vaikas galėtų būti suprastas ir išgirstas.

- „*Tyrinėju ir pažįstu aplinką*“ apima pažintinę, gamtos, matematinę ir technologinę raišką. Vaikai skatinami tyrinėti pasaulį per pojūčius, eksperimentus, bandymus, įvairias aplinkas.

- „*Kuriu ir išreiškiu*“ stiprina kūrybiškumą, saviraišką per menines, žaidybines, muzikinio ir motorinio judesio veiklas. Vaikui leidžiama rinktis iš įvairių raiškos būdų ir kurti jam priimtina forma.

Šios sritys įgyvendinamos kompleksiskai, nuosekliai ir integruotai, kiekvieną dieną per prasmingas, įvairialypes veiklas, kuriose dalyvauja kiekvienas vaikas pagal savo galimybes.

Ugdymo(si) kontekstai

Mokyklos ugdymo procesas grindžiamas trimis tarpusavyje susijusiais kontekstais – žaisme, universaliu dizainu mokymuisi (UDM) ir judriuoju patirtiniu ugdymusi, kurie padeda kiekvienam vaikui su specialiaisiais ugdymosi poreikiais dalyvauti ugdymo procese pagal savo galimybes.

Žaismės kontekstas

Žaidimas – pagrindinė vaikų ugdymosi forma, leidžianti natūraliai įsitraukti, tyrinėti, bendrauti ir kurti. Mokykloje žaidimai struktūruojami pagal vaikų poreikius: taikomi sensoriniai, simboliniai, socialiniai žaidimai, žaidimų sekos su vaizdinėmis priemonėmis. Mokytojų tikslas – sudaryti sąlygas žaisti kiekvienam, net ir nekalbančiam ar mažiau bendraujančiam vaikui.

Universalaus dizaino mokymuisi (UDM) kontekstas

Ugdymas planuojamas iš anksto taip, kad būtų prieinamas visiems vaikams be papildomų adaptacijų. Veiklos pateikiamos įvairiomis formomis (vaizdu, garsu, judesiu), taikomi alternatyvios komunikacijos būdai (PECS, gestai, simboliai), naudojamos sensorinės priemonės ir laiko struktūros. Tai leidžia vaikams tapti visaverčiais ugdymo proceso dalyviais.

Judrus patirtinis ugdymasis

Mokykla ugdymą sieja su aktyviu, pojūčiais grįstu pažinimu. Veiklos lauke, judesio žaidimai, eksperimentai su gamtinėmis medžiagomis padeda vaikams pažinti pasaulį per tiesioginę patirtį. Tai ypač svarbu vaikams su SUP, nes skatina motorinę, emocinę, pažintinę ir socialinę raidą.

Pagrindiniai ugdymo(si) principai

Mokykloje ikimokyklinis ugdymas grindžiamas keturiais kartiniais principais: visuminiu ugdymu, universaliu dizainu mokymuisi (UDM), žaidimu ir patirtine veikla. Jie tarpusavyje papildo vienas kitą ir kuria vaikui saugią, įtraukiančią, individualiems poreikiams pritaikytą ugdymo aplinką.

- *Visuminis ugdymas* orientuotas į vaiką kaip vientisą asmenybę – integruojamos pažinimo, emocinės, socialinės, komunikacijos, motorikos ir kūrybinės sritys. Viena veikla gali ugdyti kelias sritis vienu metu (pvz., konstruojant – lavinamas kalbėjimas, bendradarbiavimas, skaičiavimas, smulkioji motorika).

- *Universalus dizainas mokymuisi (UDM)* užtikrina, kad veiklos ir aplinka būtų prieinamos visiems vaikams nuo pat pradžių – be būtinybės jas adaptuoti vėliau. Tai reiškia įvairius informacijos pateikimo, veiklos ir atsako būdus, atliepiančius skirtingus gebėjimus, pojūčių jautrumą ar komunikacijos formas.

- *Žaidimas* – pagrindinis vaikų ugdymo(si) būdas. Mokykloje taikomi tiek laisvo žaidimo, tiek struktūruoto žaidimo modeliai, leidžiantys vaikams mokytis per patirtį, įsitraukti, bendrauti, reikšti jausmus ir kurti santykius.

- *Patirtinė veikla* skatina aktyvų, pojūčiais grįstą pažinimą. Tyrinėjimai gamtoje, eksperimentai, sensorinės veiklos ar buitinės situacijos padeda vaikams geriau įsisavinti žinias, lavina savarankiškumą ir pasitikėjimą savimi.

Apibendrinant, šie keturi ugdymo principai sudaro Mokyklos ikimokyklinio ugdymo pagrindą, užtikrinantį, kad kiekvienas vaikas – nepaisant jo gebėjimų, patirčių ar specialiųjų poreikių – galėtų augti, mokytis ir tobulėti saugioje, atviroje bei jo individualumą gerbiančioje aplinkoje. Ugdymas čia ne tik pritaikomas vaikui – jis kuriamas kartu su vaiku.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo turinys Mokykloje planuojamas remiantis penkiomis ugdymo sritimis, išskirtomis Ikimokyklinio ugdymo gairėse:

- „Mūsų sveikata ir gerovė“,
- „Aš ir bendruomenė“,
- „Aš kalbų pasaulyje“,
- „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“,
- „Kuriu ir išreiškiu“.

Šios sritys įgyvendinamos integruotai, atsižvelgiant į vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ypatumus bei ugdymo tęstinumą. Kiekviena sritis apima konkrečius turinio aspektus, vertybines nuostatas, vaikų gebėjimus, mokytojų veiklos kryptis ir ugdymosi strategijas, kurios pateikiamos lentelėse. Turinys planuojamas pasitelkiant universalios dizaino mokymuisi principus, patirtinio ugdymosi metodus, žaidimą ir specialistų rekomendacijas – tai užtikrina įtrauktį, prieinamumą ir nuoseklią vaikų pažangą.

„Mūsų sveikata ir gerovė“			
Tikslas – ugdyti vaikų gebėjimą rūpintis savo fizine, emocine ir socialine gerove, formuoti savitvarkos ir saugaus elgesio įpročius. Šios srities ugdymas integruojamas su logopedų, specialiųjų pedagogų ir psichologų rekomendacijomis. Vaiko pažanga stebima kasdienės veiklos metu, fiksuojama stebėjimo protokolais, fotografijomis, mokytojų refleksijomis. Tėvams reguliariai teikiamas grįžtamasis ryšys apie vaiko pasiekimus ir savarankiškumo pokyčius.			
Turinio aspektas ir vertybinė nuostata	Ką gebės vaikas	Mokytojo veikla	Ugdymosi būdai, strategijos ir kontekstai
Fizinis aktyvumas <i>Rūpinimasis savo sveikata, aktyvaus gyvenimo būdo vertinimas</i>	Vaikas geba aktyviai dalyvauti fizinėje veikloje 5–10 min., seka dviejų žingsnių instrukcijas, pasirenka norimą judėjimo būdą, reaguoja į sustojimo ženklus.	Mokytojas organizuoja aiškos struktūros fizinę veiklą, naudoja vizualines instrukcijas, ritmą, muziką; užtikrina saugumą.	Judrieji žaidimai, estafetės, sensoriniai takai, grupiniai ar individualūs modeliai. Naudojamos pagalbinės priemonės (sūpynės, balansiniai diskai). Taikomos sensorinės pertraukėlės vaikams, turintiems padidintą jautrumą.
Paiškinimas: skatina motorinę raidą, emocinį stabilumą, padeda valdyti sensorinį jautrumą.			
Sveika mityba <i>Pozityvus požiūris į mitybą, pasirinkimo laisvė, savitvarkos ugdymas</i>	Vaikas geba atpažinti pagrindinius maisto produktus, savarankiškai naudotis stalo įrankiais, išreikšti	Mokytojas taiko PECS ar piktogramas, formuoja struktūrizuotą valgymo rutiną, modeliuoja pozityvų požiūrį į maistą.	Žaidimai apie maisto grupes, kvapų ir tekstūrų pažinimas, valgymo ritualų sekos. Sensorinio pažinimo veiklos. Imituojamos socialinės valgymo situacijos.

	alkį ar sotumą žodžiu, gestu ar kortele.		
Paiškinimas: sveikos mitybos įgūdžiai stiprina savarankiškumą ir mažina sensorinius sunkumus.			
Mano dienos ritmas <i>Saugumo ir nuspėjamumo supratimas, sąmoningas laiko pojūtis</i>	Vaikas geba atpažinti dienos dalis, sekti perėjimus su vizualine pagalba, įvardyti dabartinę ir būsimas veiklas.	Mokytojas vizualizuoja dienos tvarką (kortelėmis, simboliais), informuoja apie pokyčius, taiko perėjimo signalus.	Vizualiniai tvarkaraščiai, dienos veiklų modeliai, dainelės ar garsiniai ženklai perėjimams. Emocinis paruošimas keičiant veiklą.
Paiškinimas: struktūruotas dienos ritmas mažina nerimą, stiprina saugumo jausmą.			
Kūno švara ir aplinkos tvarka <i>Atsakomybė už save ir aplinką</i>	Vaikas geba nusiplauti rankas, naudotis tualetu su minimalia pagalba, tvarkyti savo daiktus, atpažinti pagrindines higienos priemones.	Mokytojas taiko veiksmų sekas kortelėmis, modeliuoja elgesį, skatina per žaidimą, teikia nuolatinį grįžtamąjį ryšį.	Praktinis mokymas, vaizdiniai plakatai, sekų žaidimai („švaros misija“), simboliai. Skatinama savitvarka ir atsakomybės pojūtis
Paiškinimas: savarankiškumo ugdymas stiprina vaiko savivertę ir adaptaciją kasdienėje aplinkoje.			
Saugaus elgesio įpročiai <i>Sąmoningas atsakingo elgesio pasirinkimas, savisauga</i>	Vaikas geba reaguoti į „STOP“ ženklus, atskirti pavojingas situacijas nuo saugių, paprašyti pagalbos žodžiu ar alternatyvia forma.	Mokytojas veda saugumo ugdymo užsiėmimus, taiko socialines istorijas, modeliuoja realias situacijas, stiprina vaikų emocinį atsparumą.	Žaidimai su „STOP“ ženklais, modeliuotos situacijos (pvz., gatvės kirtimas), gestų ir simbolių naudojimas. Skatinamas savisaugos sąmoningumas.
Paiškinimas: stiprina vaiko gebėjimą atpažinti pavojų, priimti atsakingus sprendimus ir elgtis saugiai įvairiose situacijose.			

„Aš ir bendruomenė“ Tikslas – ugdyti vaikų savivoką, emocinį sąmoningumą, gebėjimą kurti ir palaikyti santykius bei suvokti savo vietą bendruomenėje. Šios srities ugdymas grindžiamas socialinių-emocinių kompetencijų stiprinimu, pasitelkiant žaidybinių modeliavimą, patirtinę veiklą ir kasdienės refleksijas. Vaiko gebėjimas atpažinti save, kurti ryšį su kitais, suprasti bendruomenės struktūrą ir laiką ugdomas nuosekliai, pasitelkiant individualius ir grupinius metodus.

Socialinė pažanga stebima per kasdienesius kontaktus ir sąveikas: naudojamos emocijų kortelės, vaizdinės sekos, nuotraukos, socialinių įgūdžių stebėjimo formos. Mokytojai fiksuoja pokyčius, reguliariai aptaria su specialistais ir tėvais, teikdami grįžtamąjį ryšį suprantama forma.			
Turinio aspektas ir vertybinė nuostata	Ką gebės vaikas	Mokytojo veikla	Ugdymosi būdai, strategijos ir kontekstai
Kas aš? (savivoka) <i>Savęs pažinimas, asmeninė tapatybė</i>	Įvardija savo vardą, amžių (žodžiu, gestu, kortele), atpažįsta save nuotraukoje, simboliuje, supranta priklausymą grupei, atskiria, kas jam/jai priklauso.	Skatina prisistatyti įvairiomis formomis, įtraukia į susipažinimo žaidimus, naudoja personalizuotus simbolius grupėje.	Žaidimai „Kas aš?“, asmeniniai simboliai, grupės plakatai, individualūs aplankai.
Paaiškinimas: savęs suvokimas formuoja tapatybę ir stiprina savivertę – svarbu vaikams, kuriems sunku atskirti save nuo kitų.			
Savo emocijų ir elgesio valdymas <i>Emocinis sąmoningumas ir savikontrolė</i>	Atpažįsta pagrindines emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, baimę), įvardija emocijas įvairiomis priemonėmis, taiko paprastas savireguliacijos strategijas.	Naudoja emocijų korteles, demonstruoja emocijų atpažinimą, kviečia vaikus įvardyti emocijas, siūlo nusiraminimo būdus, priemones (sensoriniai buteliukai, kvėpavimo žaidimai).	Jausmų kampeliai, sensorinės veiklos, socialinės istorijos, savireguliacijos žaidimai.
Paaiškinimas: emocijų pažinimas padeda gerinti elgesį, didina vaikų emocinį atsparumą ir gebėjimą bendrauti.			
Aš tarp kitų (socialiniai santykiai) <i>Pagarba kitam, bendradarbiavimas</i>	Žaidžia šalia ar kartu su kitu, dalijasi, reaguoja į kitus, bendrauja pakaitomis, rodo susidomėjimą kitais vaikais.	Modeliuoja socialines situacijas, skatina draugiškus gestus, organizuoja porines užduotis.	Bendradarbiavimo žaidimai, mažų grupių veiklos, emocijų veidukai, modeliuotos socialinės situacijos (pvz., „kaip draugiškai pasisveikinti“).
Paaiškinimas: socialinis bendravimas – būtina sąlyga bendruomeniškumui, svarbu ugdyti net nekalbantiems vaikams.			

Žmonės ir bendruomenės <i>Pagarba bendruomenei ir jos nariams</i>	Atpažįsta bendruomenės narius (mokytoją, vairuotoją ir kt.), supranta jų vaidmenis, rodo pagarbą sveikinantis ar padėkodamas.	Supažindina su bendruomenės nariais, organizuoja susitikimus, taiko profesijų žaidimus.	Vaidmenų žaidimai, profesijų paveikslėliai, svečių vizitai, fotografijos.
Paaškinimas: vaikams svarbu suvokti savo vietą bendruomenėje ir atpažinti kito žmogaus funkciją.			
Mūsų praeitis, dabartis, ateitis <i>Sąmoningas laiko pojūtis, priklausymo bendruomenei suvokimas</i>	Įvardija praeities, dabarties ir ateities veiklas (žodžiu, kortelėmis, simboliais), dalyvauja veiklų planavime, reflektuoja, kas įvyko.	Kalba apie dienos eigą, veda pokalbius apie „vakar“, „šiandien“, „rytoj“, naudoja laiko juostas ir vaizdines korteles.	Laiko juostos, planavimo veiklos, dienos refleksijos, sekų žaidimai, dienoraščiai.
Paaškinimas: laiko supratimas lavina kalbinius įgūdžius, stiprina orientaciją aplinkoje ir savivoką.			

„Aš kalbų pasaulyje“ Tikslas – ugdyti vaikų gebėjimą suprasti ir vartoti žodinę bei nežodinę kalbą, stiprinti kalbinę raišką, skatinti pagarbų požiūrį į kalbų įvairovę ir formuoti pozityvią kalbinę tapatybę. Ši sritis glaudžiai susijusi su bendravimo, tarpusavio supratimo, dalyvavimo grupėje ir socialinio įsitraukimo ugdymu. Vaikams taikomos alternatyviosios komunikacijos priemonės (PECS, gestai, simboliai). Stebima, kaip vaikas komunikuoja, inicijuoja kontaktą, reaguoja į kalbą, geba reikšti mintis. Duomenys fiksuojami stebint kasdienės komunikacijos situacijas, žaidimus, simbolių ar alternatyvios komunikacijos naudojimą.			
Turinio aspektas ir vertybinė nuostata	Ką gebės vaikas	Mokytojo veikla	Ugdymosi būdai, strategijos ir kontekstai

Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas <i>Kalbinio bendravimo svarbos suvokimas</i>	Supranta paprastas žodines frazes, atpažįsta gestus, mimiką, kūno kalbą, reaguoja į intonaciją, emocinę išraišką, pasirenka atsaką žodine ar neverbaline forma.	Vartoja trumpas, aiškias frazes, naudoja gestus, PECS ar simbolius. Modeliuoja bendravimą įvairiomis formomis, reaguoja į vaikų verbalinius ir neverbalinius bandymus komunikuoti.	Komunikacijos žaidimai, komandų vykdymo užduotys („Parodyk kur...“), gestų ir mimikos interpretavimas, kasdienio bendravimo modeliavimas.
Paiškinimas: žodinės ir nežodinės kalbos suvokimas yra būtinas visų formų bendravimui – tiek kalbantiems, tiek neverbaliai bendraujantiems vaikams. Tai padeda vaikui orientuotis socialinėse situacijose.			
Kalbinė raiška <i>Teisė būti išgirstam</i>	Išreiškia norus, poreikius, jausmus žodžiais, gestais, simboliais ar kita alternatyvia forma. Naudoja 1–3 žodžių frazes arba pasirinkimo korteles. Geba inicijuoti kontaktą ar atsakyti į paprastą bendravimą įvairiomis formomis.	Skatina įvairias raiškos formas, reaguoja į vaikų iniciatyvas, taiko vizualinę paramą, žaidybines pasakojimų situacijas.	Pasakojimų kūrimas, vaizdinės kalbos lavinimo veiklos, alternatyvi komunikacija (PECS, gestai), kortelių žaidimai, žodyno plėtros pratimai.
Paiškinimas: kalbinė raiška suteikia vaikui galimybę būti aktyviu dalyviu – išreikšti save, patenkinti poreikius, įsitraukti į grupinį gyvenimą.			
Kalbų įvairovės suvokimas <i>Pagarba ir atvirumas kalbų įvairovei</i>	Atpažįsta, kad žmonės kalba skirtingomis kalbomis, išgirsta kalbų įvairovę veiklose, supranta pagrindinius mandagumo žodžius kitomis kalbomis („labas“, „ačiū“, „viso gero“).	Supažindina su kalbų įvairove per pasakas, dainas, žaidimus. Naudoja tautinius simbolius, skatina įvairovės priėmimą ir supratimą.	Dainos įvairiomis kalbomis, pasakų klausymas, sveikinimosi žodžių žaidimai, tautinių dienų renginiai, kalbinės įvairovės refleksija.

Paaiškinimas: kalbų įvairovės suvokimas skatina toleranciją, kultūrinį jautrumą ir padeda formuoti atvirą, įtraukią bendruomenę.			
Kalbinės tapatybės formavimasis <i>Pasididžiavimas savo kalba, priklausymas kalbinei bendruomenei</i>	Atpažįsta savo gimtąją kalbą, stengiasi ją komunikuoti arba naudoti alternatyvias formas. Suvokia, kad priklauso tam tikrai kalbinei bendruomenei, didžiuojasi savo kalbine kilme.	Kuria vaikui pažįstamą kalbinę aplinką, integruoja šeimos kalbą ir kultūros elementus, stiprina teigiamą kalbinį identitetą.	Gimtosios kalbos vartojimo skatinimas, šeimos kalbos atspindžiai veiklose, pasakojimų kūrimas apie šeimą, tautinių švenčių integravimas.
Paaiškinimas: kalbinės tapatybės ugdymas stiprina vaiko savivertę, priklausymo jausmą ir pasitikėjimą savimi.			

„Tyrinėju ir pažįstu aplinką“			
Tikslas – skatinti vaikų smalsumą, pažinimo džiaugsmą ir tyrinėjimo gebėjimus per tiesioginę patirtį, stebint gamtą, daiktus, reiškinius, skaičius ir erdvę. Ši sritis ugdoma pasitelkiant sensorinius bandymus, praktines užduotis, STEAM elementus. Vaiko pažinimo progresas stebimas per kasdienes veiklas, naudojant dokumentavimo formas, vaikų pasisakymus, nuotraukas ir jų sukurtus darbus.			
Turinio aspektas ir vertybinė nuostata	Ką gebės vaikas	Mokytojo veikla	Ugdymosi būdai, strategijos ir kontekstai
Mane supantys daiktai <i>(buitinis pasaulis)</i> <i>Smalsumas ir atsakingas elgesys su daiktais</i>	Atpažįsta kasdienes daiktus, apibūdina jų paskirtį, rūšiuoja pagal savybes (forma, spalva, dydis), tyrinėja įvairias medžiagas.	Suteikia galimybę tyrinėti daiktus, skatina apibūdinti pojūčius, organizuoja rūšiavimo, lyginimo, poravimo užduotis.	Sensoriniai stalai, pojūčių dėžės, rūšiavimo dėžutės, kontrastingų medžiagų palyginimas, praktiniai tyrinėjimai (pvz., „kas plaukia – kas skęsta?“).
Paaiškinimas: ugdo pažinimo įgūdžius, objektų atpažinimą, padeda formuoti priežasties ir pasekmės ryšį, skatina struktūruotą mąstymą.			
Gyvybė (gamtos pasaulis) <i>Pagarba gyviems organizmams</i>	Atpažįsta gyvus organizmus (augalus, gyvūnus), stebi, prižiūri augalą ar augintinį,	Organizuoja gamtos tyrinėjimo veiklas, skatina atsakomybę už augalus, gyvūnus, taiko	Augalų auginimo projektai, gyvūnų stebėjimo užduotys, gamtos tyrinėjimo žygiai, rūpinimosi kampeliai klasėje.

	pastebi pokyčius gamtoje.	projektinius metodus (pvz., „auginkime kartu“), veda patirtinius stebėjimus.	
Paaiškinimas: padeda vaikams kurti ryšį su aplinka, ugdo atsakomybę, emocinį jautrumą, taip pat padeda ugdyti kantrybę ir empatiją.			
Skaiciavimas ir modeliavimas <i>Loginis mąstymas ir nuoseklumas</i>	Skaiciuoja daiktus iki 5 (ar 10), suskaiciuoja grupes, kuria ir tęsia paprastas sekas (deda objektus eilėmis, grupuoja), pradeda suprasti sąvokas „daugiau“, „mažiau“, „tiek pat“.	Modeliuoja situacijas, kuriose naudojami kiekiai, įtraukia į skaičiavimo veiklas per žaidimą, pateikia vizualius skaičių vaizdus.	Skaiciavimo žaidimai, loginiai konstruktoriai, žetonai, sekų kūrimo užduotys, kūrybiniai matematiniai bandymai.
Paaiškinimas: skaičiavimo pradmenys ugdo dėmesio koncentraciją, struktūravimo gebėjimus ir loginį mąstymą.			
Matematiniai erdvės tyrinėjimai <i>Orientacija ir pažinimas per judesį</i>	Atpažįsta erdvines sąvokas (aukštas-žemas, arti-toli, viršuje-apačioje), orientuojasi paprastose aplinkose (žaidimų aikštelėje, klasėje), seka paprastus judėjimo nurodymus.	Organizuoja erdvines veiklas, naudoja orientacinius žaidimus, skatina tyrinėti aplinką pasitelkiant krypties, atstumo, vietos sąvokas, taiko judėjimo žemėlapius.	Krypties žaidimai su simboliais, ženklais, judesiu („Surask kas yra aukštai“), erdvės pažinimo išvykos, paprasti orientaciniai žaidimai, vietos žymėjimas aikštelėje ar grupėje.
Paaiškinimas: skatina erdvinį mąstymą, koordinaciją, gebėjimą atlikti veiksmus pagal instrukciją.			
Skaitmeninių technologijų pasaulis <i>Technologijų pažinimas ir atsakingas naudojimas</i>	Naudoja planšetes ar kitus įrenginius edukacinėms veikloms, atpažįsta skaitmeninius simbolius, paveikslėlius, garsus, žaidžia mokomuosius	Pateikia vaikams skaitmenines užduotis, naudoja interaktyvias priemones, moko atsakingo naudojimo principų.	Edukaciniai žaidimai planšetėse, interaktyvūs mokomieji filmukai, skaitmeninių technologijų taikymas kaip patirtinio mokymosi priemonė.

	žaidimus, įgyja technologinio raštingumo pradmenis.		
Paaiškinimas: ankstyvas, kontroliuojamas susipažinimas su technologijomis formuoja skaitmeninį raštingumą ir atsakingą technologijų naudojimą.			

„Kuriu ir išreiškiu“			
Tikslas – ugdyti vaikų kūrybiškumą, saviraišką ir estetinį suvokimą per menines, žaidybines, muzikinio ir motorinio judesio veiklas. Svarbiausia – ne rezultatas, o kūrybinis procesas, įsitraukimas ir pasitenkinimas veikla. Ši sritis vystoma per kasdienes veiklas, pasitelkiant sensorines ir vizualines priemones, integruojant vaikų pojūčius. Vaiko kūrybinė pažanga dokumentuojama fotografijomis, darbelių pavyzdžiais, įrašais bei refleksijomis.			
Turinio aspektas ir vertybinė nuostata	Ką gebės vaikas	Mokytojo veikla	Ugdymosi būdai, strategijos ir kontekstai
Žaidimo raiška <i>Saviraiškos laisvė, bendravimas per žaidimą</i>	Vaikas geba įsitraukti į laisvą ar struktūruotą žaidimą, kurti paprastus žaidimo scenarijus, naudoti daiktus simboliškai, žaisti su kitais vaikais ar suaugusiu.	Skatina spontanišką žaidimą, modeliuoja žaidimo elgesį, įsitraukia į vaiko žaidimą, padeda kurti siužetus.	Laisvo žaidimo zonos, vaidmenų žaidimai, simboliniai daiktai, lėlių kampeliai, žaidimo iniciatyvos skatinimas, žaidimo atnaujinimo metodai.
Paaiškinimas: žaidimas – pagrindinė vaiko veiklos forma, ugdomi socialinius, emocinius, kognityvinius ir kūrybinius gebėjimus.			
Muzikos raiška <i>Meninis jautrumas, emocijų raiška per garsus</i>	Vaikas geba reaguoti į muziką, atpažinti ritmą, dalyvauti ritminiuose pratimuose, naudoti paprastus instrumentus, išreikšti emocijas per garsą.	Atlieka ritmines veiklas, pateikia paprastus muzikos instrumentus, kviečia judėti pagal garsą, dainuoja kartu su vaikais.	Ritminiai žaidimai, instrumentų naudojimas (barškučiai, būgneliai), judesys pagal muziką, dainelės, garsų tyrinėjimas, improvizacija.
Paaiškinimas: muzika padeda ugdyti klausą, ritminį suvokimą, emocinę raišką ir socialinį įsitraukimą.			

Šokio raiška <i>Kūno raiškos laisvė, emocijų išlaisvinimas</i>	Vaikas geba judėti pagal muziką, išreikšti emocijas judesiu, atlikti paprastas judesių sekas, dalyvauti bendroje šokio veikloje.	Skatina laisvą judesį, pateikia ritmingus modelius, atsižvelgia į vaiko fizines galimybes ir savitą judesio tempą.	Judesio žaidimai, „laisvas šokis“, šokio imitacijos, kūno ritmo pratimai, emocijų perteikimas judesiu.
Paaiškinimas: šokis skatina kūno suvokimą, koordinaciją, emocinį atsipalaidavimą, padeda išreikšti tai, ką sunku pasakyti žodžiais.			
Dailės raiška <i>Kūrybinė laisvė, savęs išraiška per spalvas ir formas</i>	Vaikas geba kurti piešinius, aplikacijas, naudoti įvairias medžiagas ir technikas, išreikšti emocijas per spalvas, formas.	Skatina laisvą kūrybą, pateikia įvairių medžiagų, padeda eksperimentuoti, sutelkia dėmesį į kūrybos procesą, o ne į rezultatą.	Piešimas pirštais, teptukais, aplikacijos, koliažai, modeliavimas, tekstūrų tyrinėjimas.
Paaiškinimas: dailė padeda vaikams išreikšti save be žodžių, skatina motorikos, dėmesio ir estetikos pojūtį.			
Teatro raiška <i>Pasitikėjimas savimi, įsijautimas į vaidmenį, bendravimas</i>	Vaikas geba atpažinti ir perteikti paprastus personažus, dalyvauti trumpuose sceniniuose žaidimuose, naudoti mimiką, gestus, kostiumus ar kaukes.	Modeliuoja paprastus vaidmenis, kviečia improvizuoti, naudoja teatrinės priemonės, kuria emociškai saugią ir raiškos nevaržančią aplinką.	Lėlių teatras, improvizacijos, vaidinimai, veidų mimikų žaidimai, teminės situacijos („apsilankymas pas gydytoją“).
Paaiškinimas: teatras padeda ugdyti pasitikėjimą savimi, emocijų perteikimą, kalbinę raišką ir vaizduotę. Teatras ypač svarbus vaikams, kuriems sunku išreikšti emocijas žodžiu – tai suteikia saugią erdvę vidiniam pasauliui atskleisti.			

V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaiko pažangos samprata

Mokykloje vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, pažangos stebėseną ir vertinimą vykdomi kompleksiskai, vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo gairėmis, taip pat akcentuojant įtrauktį, individualų ugdymo(si) tempą bei ugdymosi tęstinumą nuo ikimokyklinio iki priešmokyklinio ugdymo ir toliau – į pradinį ugdymą Mokykloje.

Pažangos vertinimo tikslas – ne tik fiksuoti vaikų pasiekimus, bet ir nuosekliai atpažinti jų individualią pažangą, potencialą, ugdymosi barjerus bei švietimo pagalbos poreikius.

Vaikų, turinčių specialiuosius ugdymosi poreikius, pažanga dažnai pasireiškia nedideliais, bet reikšmingais pokyčiais, kurie ženklina vaiko raidą ir ugdymosi galimybių augimą:

- akių kontakto užmezgimas;
- pasirinkimo iš dviejų alternatyvų atlikimas;
- emocinės būsenos išreiškimas;
- ilgesnis dėmesio išlaikymas;
- alternatyvios komunikacijos naudojimas – žvilgsniu, gestais, PECS ar kitomis simbolinėmis sistemomis.

Pažangos vertinimo principai:

- individualumo – pažanga vertinama kiekvienam vaikui atskirai, lyginant su jo paties ankstesniais pasiekimais,
- procesiškumo ir nuoseklumo – svarbi ne tik baigtis, bet ir mokymosi eiga, tempas, taikytos strategijos,
- pozityvumo – akcentuojamos vaiko stiprybės, mažos sėkmės ir motyvuojančios pažangos akimirkos,
- įtraukumo – į vertinimą įtraukiami mokytojai, specialistai, tėvai, o vaikas gauna jam suprantamą ir pritaikytą grįžtamąjį ryšį.

Vertinimo būdai ir įrankiai

Vertinimo forma	Aprašymas
Kasdienės veiklos stebėjimas	Sistemiškai stebima vaiko įsitraukimo, bendravimo, emocinio reagavimo, pažintinių gebėjimų raiška kasdienėse veiklose. Fiksavimas padeda planuoti individualizuotą ugdymą ir taikyti tinkamas strategijas.
Vaiko pasiekimų ir pažangos (nuolatinio tobulėjimo) aplankai	Individualūs aplankai su vaiko darbais, kūryba, mokymosi žingsniais, užrašais ir stebėjimų duomenimis. Naudojami pažangos stebėsenai, refleksijai su tėvais, vaikais, specialistais.
Rašytiniai apibendrinimai ir refleksijos	Periodiškai (2 kartus per metus) rengiami rašytiniai vaiko ugdymosi pasiekimų, pažangos ir patiriamų sunkumų apibendrinimai, kuriuose pateikiamos pedagoginės išvalgos bei numatomos tolesnio ugdymo kryptys ir veiksmai.

	Pirmojo vertinimo paskirtis: nustatyti ir fiksuoti vaiko gebėjimus ir galimybes, numatyti jo ugdymo(si) tikslus ir uždavinius. Antrojo vertinimo paskirtis: nustatyti ir fiksuoti vaiko pasiekimus ir pažangą, numatyti tolesnio jo ugdymo(si) tikslus ir uždavinius.
Vaizdinė medžiaga (foto, vaizdo įrašai)	Fiksuojamos svarbios ugdymosi akimirkos – veiklos, emociniai išgyvenimai, bendravimo situacijos, pažangos ženklai. Tai ypač reikšminga vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, nes leidžia nuosekliai ir objektyviai stebėti jų raidą ir pasiekimus.
Grįžtamasis ryšys tėvams	Tėvai įtraukiami į ugdymo(si) proceso stebėseną, dalyvauja aptariant vaiko pažangą ir ugdymosi tikslus. Grįžtamasis ryšys tėvams teikiamas periodiškai ir pagal poreikį, išlaikant nuoseklų informacijos teikimą bei bendrą sutarimą dėl vaiko ugdymo(si) krypties. Skatinamas dialogas.
Grįžtamasis ryšys vaikui	Mokytojai nuolat teikia vaikams motyvuojantį ir įtraukiantį grįžtamąjį ryšį, aptaria veiklų procesą ir rezultatus, skatina vaikus patiems įsivertinti savo patirtis. Vaiko pasiekimai aptariami skatinant refleksiją žodžiais, simboliais, emociniais ženklais ar kitomis vaikui prieinamomis formomis.

Visa informacija apie vaikų pasiekimus kaupiama ir naudojama laikantis etikos normų – užtikrinant duomenų apsaugą, konfidencialumą ir pagarbą vaiko orumui.

Ugdymosi tęstinumas Mokykloje

Mokykloje ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas vykdomas kompleksiškai, kaip vientisa programa, užtikrinanti nuoseklų ir tęstinį ugdymą, orientuotą į kiekvieno vaiko galimybes. Dauguma vaikų iš priešmokyklinio ugdymo natūraliai pereina į 1 klasę toje pačioje mokykloje, tad ypatingas dėmesys skiriamas:

- pasiekimų sričių ir ugdymo principų dermės užtikrinimui tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo,
- mokytojų bendradarbiavimui per ugdymo planus, pasiekimų analizę ir švietimo pagalbos tęstinumą,

- emociniam pasirengimui pokyčiui – pažintims su būsimais mokytojais, erdvių lankymui, simbolinėms „perėjimo“ veikloms.

Konkretūs testinumo veiksmai:

- rašytinė informacija apie vaiką bei pasiekimų ir pažangos (nuolatinio tobulėjimo) aplankai perduodami 1 klasės mokytojams,

- organizuojami aptarimai tarp ugdymo grandžių (ikimokyklinio/priešmokyklinio ir pradinio),
- vaikai supažindinami su nauja mokymosi erdve, dienos tvarka, taisyklėmis žaidybine forma.

Mokyklos vaikų pažangos vertinimas nėra susijęs su rezultatų lyginimu ar normatyvais.

Tai jautrus, nuoseklus procesas, kurio tikslas – pastebėti kiekvieno vaiko žingsnius pirmyn, kad ir kokie nedideli jie būtų.

Ugdymosi testinumas grindžiamas sklandžia integracija tarp ugdymo etapų – išlaikant pažįstamą aplinką, žmones ir vertybes. Tokia sistema leidžia vaikui augti saugiai, nuosekliai ir su pasitikėjimu pereiti į naują raidos etapą.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

1. Programos projektui pritarta Mokyklos centro tarybos 2025 m. posėdžio protokoliniu nutarimu Nr. 6.7.-35.

2. Programa peržiūrima ir atnaujinama kas 4 metus arba anksčiau, jei įvyksta reikšmingi pokyčiai, kurie gali turėti įtakos jos įgyvendinimui. Tai apima:

2.1. teisės aktų pasikeitimai – jeigu keičiasi teisės aktai, kuriais remiantis buvo kuriama programa (pvz., švietimo, ikimokyklinio ugdymo gairės ir kt. teisės aktų pokyčiai);

2.2. pokyčiai vaikų poreikiuose – jei pastebima, kad programa nebeatitinka vaikų raidos etapų ar švietimo tendencijų (pvz., integracijos, įtraukimo, technologijų panaudojimo poreikis).

2.3. grįžtamasis ryšys – jei pagal mokytojų, tėvų ar specialistų atsiliepimus, taip pat programos vertinimo rezultatus, nustatoma, kad reikalingi programos pakeitimai ar tobulinimai.

3. Programa skelbiama Mokyklos interneto svetainėje.

LITERATŪRA

1. Elgesio ir emocinių sunkumų turinčių vaikų ugdymas (2021). Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Prieiga internete: <https://smsm.lrv.lt>.
2. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. V-131. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49f23632c46711ee9269b566387cfecb?positionInSearchResults=7&searchModelUUID=4a52a7e8-2030-4290-bcbc-3b95550e0e39>.
3. Ikimokyklinio ugdymo gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r>.
4. Inkluzinis ugdymas: metodinė medžiaga pedagogams. Europos specialiojo ugdymo plėtros agentūra. Prieiga internete: <https://www.european-agency.org>.
5. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/asr>.
6. Metodinė medžiaga įtraukiamam ugdymui: ikimokyklinis ugdymas. Nacionalinė švietimo agentūra, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt>.
7. Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/45f3b02523e311edb36fa1cf41a91fd9?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=0930658b-09d3-4617-9b69-3e37720373e6>.
8. Universalus dizaino mokymuisi gairės. Mokymosi sėkmės kelias kiekvienam ir kiekvienai. (2023). Europos socialinio fondo agentūra, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Prieiga per internetą: <https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/11/Universalus-dizaino-mokymuisi-gaires.pdf>.
9. Vaiko raidos ir elgesio sutrikimai (2021). Vilnius: Nacionalinis visuomenės sveikatos centras. Prieiga per internetą: <https://nvsc.lrv.lt>.
10. Vilniaus Verkių mokyklos-daugiafunkcio centro nuostatai. Prieiga per internetą: <https://verkiumokykla.lt/>.
11. Vilniaus Verkių mokyklos-daugiafunkcio centro Mokymo(si) programa.

12. CAST (2022). UDL Guidelines Version 2.2. Center for Applied Special Technology. Prieiga per internetą: <https://udlguidelines.cast.org>.
13. Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396. Prieiga per internetą: <https://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm>.
14. Rogers, C. R. (1969). Freedom to Learn. Prieiga per internetą: <https://archive.org/details/freedomtolearn0000roge>.
15. Skinner, B. F. (1974). About Behaviorism. Prieiga per internetą: <https://archive.org/details/aboutbehaviorism>.